

ДІЛОВІ ЗВ'ЯЗКИ

ВІСНИК ВІННИЦЬКОЇ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ

№ 2 (47)

Березень 2001 року

У випуску:

**Затверджено нові
Правила визначення
країни походження
товарів**

↪ **Стор. 1**

Плюси і мінуси зовнішньоекономічної діяльності області у 2000 році

↪ **Стор. 2 - 4, 9**

**РІАЛ навчає, радить,
пропонує**

• **Майбутнє вітчизняного буряківництва — за високоіндустріальними технологіями**

↪ **Стор. 5 - 7**

• **Знезараження насіння — дійовий спосіб захисту рослин від хвороб**

↪ **Стор. 7**

• **Цьогорічні особливості вирощування озимої пшениці**

↪ **Стор. 8**

**Вінницька митниця:
вчора, сьогодні,
завтра**

↪ **Стор. 10 - 11**

Міжнародні виставкові заходи

↪ **Стор. 12**

ГРА ЗА ПРАВИЛАМИ — У ВАШИХ ІНТЕРЕСАХ

Рада глав урядів Співдружності Незалежних Держав з метою розвитку зовнішньоекономічної діяльності держав-учасниць СНД 30 листопада 2000 року в Мінську затвердила нові Правила визначення країни походження товарів і надала економічній раді СНД право вносити в міру необхідності зміни та доповнення у Перелік умов, виробничих і технологічних операцій, при виконанні яких товар вважається походженням з тієї країни, у якій вони мали місце.

Порядок визначення країни походження товарів, що ввозяться на митні території держав-учасниць Угоди з третіх країн, і тих, що ввозяться у треті країни з цих держав, регламентуються національними законодавствами держав-учасниць і міжнародними договорами.

При реекспорті товарів у рамках держав-учасниць Угоди можлива видача замінних сертифікатів при наявності сертифіката форми СТ-1 країни походження товару.

Товар не вважається походженням з даної країни до того часу, поки не будуть надані документи чи відомості, що підтверджують його походження.

Згідно з положенням Правил сертифікат походження не може бути виданий фізичній особі, якщо вона не зареєстрована як приватний підприємець (з отриманням свідоцтва про реєстрацію).

У випадку участі у виробництві товару третіх країн, крім держав-учасниць Угоди, визначення країни походження товару здійснюється у відповідності з критерієм достатньої обробки/переробки товару.

Цей критерій може виражатись такими умовами: зміною товарної позиції з ТН ЗЕД на рівні хоча б одного з перших чотирьох знаків, що сталась у результаті обробки/переробки; виконанням необхідних умов, виробничих і технологічних операцій, достатніх для того, щоб товар вважався походженням з тієї країни, де ці операції мали місце: правилом адвалорної частки, коли вартість використуваних матеріалів або додана вартість досягає фіксованої відсоткової частки у ціні кінцевої продукції.

Експортерам української продукції необхідно звернути увагу на те, що у випадку застосування правила адвалорної частки вартісні показники розраховуються таким чином:

для матеріалів, що імпортуються, — за митною вартістю цих матеріалів при їх ввезенні у країну, в якій здійснюється виробництво кінцевої продукції, або, при невідомому походженні, за документально підтвердженою ціною їх першого продажу на території країни, в якій виготовляється кінцева продукція;

для кінцевої продукції — за ціною на умовах "Франко-завод" ("Франко-склад" продавця).

Сертифікат про походження товару оформляється на кожну окрему поставку товару, яка здійснюється одним чи кількома транспортними засобами одному й тому ж вантажоотримувачу від одного й того ж вантажовідправника.

Термін дії сертифіката форми СТ-1 складає 12 місяців з дня видачі.

При підготовці докуме-

нтів для оформлення сертифіката походження замовникам наших послуг необхідно звернути увагу на те, що розходження між фактичною кількістю товару та вказаною у сертифікаті не повинно перевищувати 5 відсотків.

Слід зазначити, що сертифікат може бути виданий і після відвантаження товару на підставі письмової обгрунтованої заяви, при цьому замовник разом з пакетом передбачених документів надає в уповноважений орган із сертифікації підтвердження фактичного відвантаження товару (експортна декларація з відміткою митниці).

У випадку втрати чи пошкодження сертифіката про походження товару видається офіційно засвідчений його дублікат.

Якщо ви вирішили бути повноправним учасником зовнішньоекономічної діяльності, Вінницька торгово-промислова палата стане вашим надійним помічником!

Звертайтеся до нас за телефонами: 52-03-30, 32-49-54.

Людмила Война,
начальник відділу
товарних експертиз
та сертифікації
Вінницької ТПП.

СТАН ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ВІННИЧЧИНИ В 2000 РОЦІ

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ

Зовнішньоторговельний оборот Вінниччини в 2000 році становив 231,9 млн дол. США, в тому числі експорт товарів склав 154,0 млн дол., імпорту — 77,9 млн дол.

Ефективність зовнішньої торгівлі товарами характеризується позитивним сальдо в 76,1 млн дол., що більше на 28,1 млн дол., або на 58%, ніж за 1999 рік.

Підприємства Вінниччини співпрацювали з партнерами із 76 країн світу на всіх континентах, що складає 41,7% країн-членів ООН.

У 2000 році зовнішньоторговельні операції здійснювались з 23 із 24 індустріальних країн світу, за винятком Нової Зеландії, питома вага яких становила 40,1%. Обсяги товарообігу з країнами великої сімки досягли 67,0 млн дол., що становить 28,9% товарообігу області.

За 2000 рік Вінниччина з індустріальними країнами, в тому числі і з країнами великої сімки, має позитивне сальдо зовнішньої торгівлі.

Основним партнером, до якого Вінниччина експортує 43,2% своєї продукції, є Російська Федерація.

Однією із країн-імпортерів — 24% загального об-

сягу імпорту області — є Німеччина.

В структурі зовнішньої торгівлі України Вінниччина посідає 19 місце, в тому числі за обсягами експорту — 16, імпорту — 22 місце.

На зменшення обсягів зовнішньоторговельного обороту області в сумі 71,3 млн дол. значною мірою вплинуло:

1) зменшення бартерних операцій на 6,5 млн дол., або на 60%;

2) зменшення імпорту давальницької сировини на 41,6 млн дол., або на 63,2%;

3) зменшення експорту давальницької продукції на 39,2 млн дол., або на 55,8%.

Проте на 15,5 млн дол. зріс оборот товарів за договорами купівлі-продажу, причому обсяги експорту товарів за цими договорами зросли на 20,0 млн дол., а імпорту — зменшилися на 4,5 млн дол.

У товарній структурі експорту в 2000 році готова продукція становила 62,3% проти 43,8% в 1999-му.

Експорт сировини сільського господарства в 2000 році займав 32,5% проти 26% в 1999-му.

В товарній структурі імпорту товарів в 2000 році характерною особливістю стало зменшення імпорту товарів харчової промисловості на 25%.

ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ТОВАРАМИ

Розширення взаємного проникнення товарів на ринки держав з різним соціально-економічним устроєм і Вінницької області дають перспективу подальшого взаємовигідного співробітництва.

Зберігається тенденція, за якої питома вага загальних обсягів зовнішньоторговельного обороту з країнами далекого зарубіжжя більша, ніж з країнами колишнього СРСР, навіть при значному їх вартісному зменшенні. В 1999 р. питома вага обороту зовнішньої торгівлі з країнами далекого зарубіжжя складала 64,2%, а в 2000 році — 56,7%.

В цілому з країнами колишнього СРСР Вінниччина має протягом усіх років позитивне сальдо. В 2000 році воно склало +68,7 млн дол.

Після останніх трьох років, коли Вінниччина мала з країнами далекого зарубіжжя негативне сальдо, в 2000 році баланс зовнішньої торгівлі характеризується позитивним сальдо в розмірі +7,4 млн дол.

Незважаючи на зменшення вартісних обсягів зовнішньої торгівлі товарами з країнами Європи в 2000 році — 94,5 млн дол., або 83,2%, їх питома вага в зовнішньоторговельному обороті області збільшилась на 3,3 пункта, причому обсяги імпорту зросли на 24,8%.

У 2000 році негативне сальдо в зовнішній торгівлі з країнами Європи склало 83,98 тис. дол.

За період з 1993 по 2000 рік Вінниччина співпрацювала із 33 європейськими державами.

Триває вивчення ринків Скандинавських країн, з якими поки що здійснюється торгівля в незначних обсягах, та країн колишньої Югославії.

Розширюючи торговельні ринки, підприємства Вінниччини вперше налагодили торговельні стосунки з шістьма країнами. Це Болівія, Еквадор, Коста-Ріка з Американського континенту та Ангола, Нігерія, Того — з Африки.

До африканських країн та Болівії були здійснені експортні поставки за договорами купівлі-продажу на суму 212,68 тис. дол. з товарної групи.

З Коста-Ріки імпортовано давальницьку сировину

(шерсть) вартістю 390 дол. США.

З Еквадору імпортовано переробку овочів вартістю 580 дол. США.

За період з 1994 по 2000 рік підприємства області співпрацювали з 16 країнами Африки. Більш ефективно і стабільно, починаючи з 1995 року, Вінниччина торгує з Єгиптом.

У 2000 р. підприємства області в інші 4 африканські країни здійснювали тільки експортні поставки, намагаючись знайти надійного партнера і закріпитись на цьому ринку.

Зовнішня торгівля з країнами Африки в 2000 році займала 1,6% загального товарообігу області вартістю 3,6 млн дол. з позитивним сальдо 3,5 млн дол.

Інтенсивно вивчаються можливості розширення співробітництва з країнами Американського континенту. Підприємцями з різних країн Центральної та Латинської Америки також вивчаються можливості проникнення на ринок Вінниччини. Так, за період з 1993 по 2000 рік з 23 країнами Америки здійснювалися торговельні операції.

У 2000 році обсяги зовнішньої торгівлі Вінниччини з країнами Америки склали 15,9 млн дол., що становить 54,6% до 1999 року, і позитивне сальдо — 1,5 млн дол.

Більш стабільно співпраця здійснюється із США, на які припадає 98,8% товарообігу континенту.

З іншими країнами Американського континенту в 2000 році обсяги зовнішньої торгівлі становлять 181,9 тис. дол., що займає лише 0,07% зовнішньоторговельного обсягу області.

Азіатський ринок, вслід за європейським, є регіон, який інтенсивно і взаємовигідно освоюється обома сторонами.

За період з 1993 по 2000 рік Вінниччина співпрацювала з 29 країнами Азії (без країн СНД).

Обсяги зовнішньої торгівлі в 2000 році з країнами Азії становлять 17,6 млн дол. і характеризуються позитивним сальдо — 2,5 млн дол.

Зростання експортно-імпорتنих операцій в 2000 році з азіатськими країнами далекого зарубіжжя в 1,5 рази та їх географічна структура дає підставу стверджувати про відновлення взаємовигідних торговельних відносин після світової фінансової кризи.

Стабільно розвивається взаємна торгівля товарами з Туреччиною, Японією, Китаєм, Ізраїлем, Кореєю, Ліваном, Кіпром, В'єтнамом.

З Австралійським континентом зовнішньоекономі-

чні операції носять одноразовий характер за дуже малим обсягом вартістю 1,4 тис. дол.

У 2000 році Вінниччина мала торговельні відносини зі всіма 11-ма країнами СНД та 3-ма — Балтії.

Як і раніше, Російська Федерація залишається основним зовнішньоторговельним партнером Вінниччини.

Відновились експортні операції з середньоазіатськими країнами СНД: Киргизстаном і Таджикистаном, а також імпорتنі операції з Узбекистаном.

СПІВРОБІТНИЦТВО ВІННИЧЧИНИ З ЕКОНОМІЧНИМИ УГРУПОВАННЯМИ

Основними економічними угрупованнями, з якими підприємства області тісно співпрацюють, є: СНД, Європейський Союз, CEFTA і NAFTA.

СПІВРОБІТНИЦТВО З КРАЇНАМИ СНД

Зовнішньоторговельний оборот з країнами СНД в 2000 році склав 97,0 млн дол., що на 7,3 млн дол., або на 7%, менше, ніж у 1999 році. Експорт товарів становив 81,8 млн дол., що на 2,2 млн дол., або на 2,6%, менше проти 1999 року.

Імпорт товарів становив 15,2 млн дол., що на 5,1 млн дол., або на 25,1%, менше, ніж у 1999 році.

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі з країнами СНД в 2000 році склало 66,6 млн дол.

Обсяги експорту в 5,4 рази покривають надходження товарів по імпорту.

Вінниччина здійснювала в 2000 році експортні поставки до всіх 11 країн СНД. Імпортні операції відсутні з Киргизстаном, Таджикистаном, Туркменистаном.

В обсягах товарообороту з країнами СНД Російська Федерація займає 78%, в тому числі експорт становить 81,4%, імпорт — 60,8%.

У 2000 році питома вага експортних поставок до країн СНД складала 53,1 пункта проти 47,8 пункта в 1999 році, тобто зросла на 5,3 пункта. Їх динаміка характеризується темпом росту в 111 %, незважаючи на те, що у вартісному виразі спостерігається зниження на 2,2 млн дол.

Серед першої десятки країн, до яких здійснювався найбільший обсяг експорту товарів Вінниччини в 2000 році, є: Російська Федерація — 1 місце, Республіка Білорусь — 6, Республіка Молдова — 7, Туркменистан — 10.

Обсяг експорту до цієї четвірки країн склав 77,7 млн дол., що займає 50,4% загального обсягу експорту області.

Імпорт товарів з країн СНД зменшився на 5,1 млн дол., або на 25,1%. Проте його питома вага в загальному обсязі імпорту зросла на 3,6 пункта.

У ранг-листі в першу десятку країн, з яких Вінниччина здійснювала найбільші обсяги імпорту товарів у 2000 році, з країн СНД входять: Російська Федерація — 2 місце, Республіка Білорусь — 6. Обсяг імпорту з цих країн в сумі 13,2 млн дол. становить лише 17% загального обсягу імпорту.

Ефективним показником зовнішньоторговельного співробітництва є питома вага обсягів зовнішньої торгівлі за договорами купівлі-продажу (за грошові кошти), яка в 2000 році становила 96,2% до загального товарообороту з країнами СНД. Їх вартість — 93,3 млн дол.

Експортні поставки за договорами купівлі-продажу зросли в 2000 році на 3,2 млн дол., або на 4,2%, проти 1999 року і становлять 79,8 млн дол., а імпорتنі надходження за цими договорами зросли на 1,9 млн дол., або на 16,4%, і становлять 13,5 млн дол.

Обсяги товарообороту за давальницькою схемою з країнами СНД менші, ніж з іншими економічними угрупованнями. Імпорт давальницької сировини з цих країн складав лише 0,4 млн дол., або 0,2%, загального товарообігу, а експорт давальницької продукції — лише 0,3 млн дол., або 0,1% товарообігу.

На 68,5% порівняно з 1999 роком зменшився товарообіг з країнами СНД за бартерними договорами. В 2000 році їх товарообіг становив 2,9 млн дол., або 1,2%, в зовнішньоторговельному обороті. Причому бартерні операції з країнами СНД становлять 67,4% всіх бартерних операцій, які здійснюються підприємствами області на зовнішньому ринку.

У товарній структурі експорту товарів до країн СНД, що становить 81,8 млн дол., найбільші обсяги займають:

а) в групі товарів сільськогосподарського виробництва та харчової промисловості:

— м'ясо — 34,6 млн дол., або 42,3%, від обсягів експорту до країн СНД, причому це становить 83,4% загального обсягу м'яса, що експортується. Найбільшими споживачами м'яса є Російська Федерація — 33,8 млн дол. та Туркменистан — 0,8 млн дол.;

— жири, масла і олії тваринного та рослинного походження — 4,6 млн дол., або 5,6%, від обсягів експорту до країн СНД, причому це 90,1% експортних обсягів даної групи товару. Найбільшими споживачами є Росія — 3,8 млн дол., Узбекистан — 0,1 млн дол.;

— молокопродукти — 2,4 млн дол., або 2,9%, від обсягів експорту до країн СНД, причому це 37,8% експорту даної групи товару. Найбільшими споживачами є Росія — 1,6 млн дол. та Вірменія — 0,5 млн дол.;

— алкогольні та безалкогольні напої — 2,3 млн дол., або 2,8%, від обсягів експорту до країн СНД, причому це 85,6% експорту даної групи товару. Найбільшими споживачами є Молдова — 1,4 млн дол., Азербайджан — 0,4 млн дол.;

— зернові культури — 1,9 млн дол., або 2,3%, від обсягів експорту до країн СНД, причому це 69,9% експорту даної групи товару. Найбільшими споживачами є Білорусь — 1,6 млн дол., Росія — 0,3 млн дол.;

б) в групі товарів промисловості:

— машини та устаткування — 14,9 млн дол., або 18,2 %, від обсягів експорту до країн СНД, причому це 85,1% експорту даної групи товару. Найбільшими споживачами є: Росія — 11,6 млн дол., Казахстан — 0,8 млн дол., Білорусь — 0,8 млн дол., Молдова — 0,7 млн дол.;

— електричні машини — 2,0 млн дол., або 2,4%, від обсягів експорту до країн СНД, причому це 26,3% експорту даної групи товару. Найбільшими споживачами є: Туркменистан — 1,0 млн дол. і Росія — 0,9 млн дол.;

засоби наземного транспорту — 1,9 млн дол., або 2,3%, від обсягів експорту до країн СНД, причому це 45,5% експорту даної групи товару. Найбільшими споживачами є: Таджикистан -0,8 млн дол., Білорусь -0,7 млн дол.

У цілому в товарній структурі експорту до країн СНД у 2000 році готова продукція складала 44,2%.

У товарній структурі імпорту з країн СНД є група товарів, імпорт яких — необхідний і раціональний.

Серед них:

— машини, механізми, електричні машини, засоби наземного транспорту — 5,3 млн дол., що становить 34,9% імпорту з країн СНД.

Основними постачальниками цих товарів є: Росія — 2,9 млн дол., Білорусь — 2,2 млн дол.;

— нафтопродукти — 1,7 млн дол., що становить 11,2% імпорту з країн СНД, притому це 89,5% імпорту даної групи товару. Імпортні надходження здійснювали: Росія — на 1,0 млн дол. і Білорусь — 0,7 млн дол.

Проте в 2000 році було здійснено ряд нераціональних для економіки області імпортних операцій, в результаті чого були завезені товари, які в достатній кількості виробляються в області.

Серед них — імпорт з:

— Білорусі — цукру на суму 277,25 тис. дол.,

— Вірменії — м'яса на суму 43,8 тис. дол.,

— Молдови — м'ясних виробів на суму 37,35 тис. дол.,

— Російської Федерації — продукції борошномельного виробництва на суму 306,68 тис. дол.

В цілому в товарній структурі імпорту з країн СНД в 2000 році готова продукція складала 85%.

СПІВРОБІТНИЦТВО З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Зовнішньоторговельний оборот з країнами ЄС в 2000 році склав 72,5 млн дол., що на 19,0 млн дол., або на 20,8%, менше, ніж у 1999 році.

Експорт товарів становив 35,7 млн дол., що на 30,2 млн дол., або на 45,8%, менше проти 1999 року.

Імпорт товарів становив 36,8 млн дол., що на 11,2 млн дол., або на 43,8%, більше, ніж у 1999 році.

Негативне сальдо зовнішньої торгівлі з країнами ЄС у 2000 році склало 1,1 млн дол.

Протягом 1999-2000 років Вінниччина імпортувала товари зі всіх 15 країн ЄС, тоді як експортувала в 1999 р. — до 11, а в 2000 р. до 12 країн. Не налагоджені експортні зв'язки з Люксембургом, Фінляндією, Швецією.

В обсягах товарообороту з країнами ЄС вагомі торгові відносини Вінниччина має з Німеччиною, Австрією, Італією, Францією.

У 2000 році питома вага експортних поставок до країн ЄС склала 15,4 пункта проти 37,5 пункта в 1999 році, тобто зменшилась на 22,1 пункта, або на 58,9%. У вартісному виразі — зниження експорту на 30,2 млн дол., або на 45,8%.

В першу десятку країн, до яких Вінниччина здійснювала в 2000 році значні експортні поставки, є: Німеччина — 2 місце, Австрія — 4-е. Обсяг експорту до них в 30,0 млн дол. складає 19,5% до загального експорту області і 84% до обсягу експорту в країни Європейського Союзу.

Імпорт товарів із країн ЄС збільшився на 11,2 млн дол., або на 43,8%, проти 1999 року. Проте в структурі імпорту товарів його питома вага зросла в 2,3 раза і займає 47,2% проти 20,1% в 1999 році, що свідчить про значну переорієнтацію на імпортерів із Західної Європи.

У ранг-лист у першу десятку країн-імпортерів з країн ЄС в 2000 році входять: Німеччина — 1 місце, Австрія — 3, Італія — 5, Франція — 10.

Обсяг імпорту з цих країн в сумі 32,5 млн дол. займає 41,7% загального імпорту області і 88,3% — обсягу імпорту з країн ЄС.

Характерною особливістю зовнішньоекономічних відносин між Вінниччиною та країнами Європейського Союзу є співпраця за давальницькою схемою, обсяги товарообігу якої становлять 34,9 млн дол. Це відповідно 48,1% і 15,0% до зовнішньоторговельного обороту з країнами ЄС і Вінниччиною.

Виділення Європейським Союзом зменшеної квоти для України по категорії товару — текстильна продукція — призвело до значного зменшення обсягів експорту давальницької продукції підприємствами області.

У 2000 році імпорт давальницької сировини підприємствами області було здійснено з усіх (крім Ірландії) країн ЄС. Значні обсяги давальницької сировини надходили з Німеччини — на 9,1 млн дол., Італії — на 3,0 млн дол., Франції — на 0,8 млн дол., Австрії — 0,5 млн дол.

Опробовують дану схему співпраці партнери з Фінляндією — 20,1 тис. дол., Швеції — 15,0 млн дол., Люксембургу — 1,5 тис. дол., Греції — 0,29 тис. дол.

Вперше було експортовано давальницьку сировину в Іспанію на суму 0,5 млн дол.

Експорт давальницької продукції до країн ЄС у 2000 році склав 20,4 млн дол., що менше проти 1999 року на 38,0 млн дол., або на 65,1%. Це вплинуло на структуру експорту області в цілому. Питома вага експорту давальницької продукції в 1999 році становила 23,3 пункта, а в 2000 році — 13,4 пункта, в тому числі з країнами ЄС зменшилась на 10,5 пункта: з 19,3 в 1999 році до 8,8 — у 2000 році.

Давальницьку продукцію в 2000 році поставлено у Німеччину на 19,3 млн дол., Австрію — 0,6 млн дол., Бельгію — 0,4 млн дол., Францію — 0,04 млн дол.

Значно розширюються торговельні відносини з країнами Європейського Союзу за договорами купівлі-продажу. В цілому за цими договорами товарообіг досяг обсягів в 36,9 млн дол., тобто зріс на 18,5 млн дол., або в 2 рази.

Імпорт товарів за готівкові кошти становив 22,6 млн дол., що більше, ніж в 1999 році, на 11,2 млн дол., або ріст становить 198,2%.

Експорт товарів за готівкові кошти становив 14,3 млн дол., що більше, ніж у 1999 році, на 7,3 млн дол., або зріс у 2 рази.

Такий стан розрахунків, коли країни ЄС намагаються продати за готівкові кошти більше товарів, ніж купити, підтверджує, як важко вітчизняному товаровиробникові реалізувати свої товари на ринках Європи.

До того ж, в області немає жодного підприємства, яке б сертифікувало свою систему якості на відповідність міжнародним стандартам ISO 9000.

Великі експортні поставки за договорами купівлі-продажу здійснено в Австрію — на 6,2 млн дол., Німеччину — на 3,4 млн дол., Нідерланди — на 1,9 млн дол., Італію — на 1,5 млн дол., Іспанію — на 0,6 млн дол., Францію — на 0,4 млн дол.

За договорами купівлі-продажу в 2000 році значні імпортні надходження здійснені з Німеччини — на 9,4 млн дол., Австрії — на 7,0 млн дол., Люксембургу — на 1,4 млн дол., Італії — на 1,3 млн дол., Франції — 1,1 млн дол.

У структурі зовнішньої торгівлі між Вінниччиною і країнами ЄС бартерні операції займають 0,3% вартістю 0,7 млн дол., в тому числі за експортною частиною — 0,5 млн дол., імпортною — 0,2 млн дол.

За бартерними договорами працюють партнери з Австрії — 0,4 млн дол., Німеччини — 0,3 млн дол.

Опробовують дану схему в торгівлі підприємці з Італії — 27,49 тис. дол., Нідерландів — 4,44 тис. дол.

У товарній структурі експорту до країн Європейського Союзу, що оцінюється у 35,7 млн дол., превають товари, які виготовлялись за давальницькою схемою, та продукція, що потребує подальшої технологічної обробки.

Серед них:

— молокопродукти — вартістю 2,4 млн дол., що

(Продовження на 9-ій стор.)

ЗАХИСТ ВІД БУР'ЯНІВ — КЛЮЧОВЕ ПИТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ В БУРЯКІВНИЦТВІ

Технологія в буряківництві як спосіб виробництва цукросировини залежить від рівня розвитку продуктивних сил і характеру суспільно-економічних відносин в суспільстві. Паралельно з розвитком продуктивних сил, уявлень про біологію культури, знань, закономірностей, зв'язків та взаємовідносин між об'єктами агроєкосистеми змінювалися, вдосконалювалися і технології вирощування культури.

На підставі наукових досліджень та передового досвіду науковцями Вінницької державної сільськогосподарської дослідної станції в співдружності з вченими інституту цукрових буряків створено і апробовано стосовно ґрунтово-кліматичних умов Центрального Лісостепу сучасну індустріальну технологію вирощування цукрових буряків, яка базується на високій культурі землеробства, застосуванні наукоємних, енергонасичених засобів виробництва.

Технологія повністю виключає застосування ручної праці на догляді за посівами. Натомість необхідна густина стояння рослин створюється шляхом сівби на кінцеву густану. З метою збереження заданої густоти стояння культурних рослин максимально обмежуються механічні розпушення ґрунту в до- та післясходовий період. Але, як свідчить досвід, головною проблемою в даній технології, як і в інших, є контроль бур'янової рослинності в посівах цукрових буряків. Наші розрахунки, виконані на основі результатів польових дослідів, свідчать про те, що в залежності від технології та оплати праці ймовірні витрати коштів на боротьбу з бур'янами можуть складати від 70 до 1325 доларів на 1 га (табл. 1).

Таблиця 1

Затрати коштів на боротьбу з бур'янами при різних технологіях вирощування цукрових буряків (За даними Вінницької державної сільськогосподарської дослідної станції, 1999-2000 рр.)

Технології	Затрати коштів (доларів США) на 1 га	
	При існуючій оплаті праці	При перспективній оплаті праці (5 дол. за 1 люд. год.)
1. Індустріальна українська	210	220
2. Індустріальна зарубіжна	210	220
3. Інтегрована українська	120	435
4. Екстенсивна	70	1325

В сучасних умовах, коли робоча сила в Україні є чи не найдешевшою в Європі, при вирощуванні цукрових буряків за примітивною екстенсивною технологією витрати коштів на боротьбу з бур'янами за допомогою ручних прополок складають близько 70 доларів на 1 га, або в 3 рази менші порівняно з технологіями, в яких використовують сучасні ефективні посходові програми захисту буряків від бур'янів.

Проте з часом, коли ціна на робочу силу (або оплата праці) наблизиться до європейських стандартів (не менше 5 доларів за 1 люд. год.), витрати коштів на боротьбу з бур'янами за допомогою ручних прополок зростуть в 20 разів, тоді як вартість хімічних програм практично залишиться на тому ж рівні.

Розрахунки показують, що технології вирощування цукрових буряків з застосуванням ручної праці на догляді в перспективі виявляються економічно невигідними. Навіть інтегровані технології, в яких частково присутні гербіциди та ручна праця на догляді при рівні врожайності 400 ц/га за європейських розцінок праці виявляються збитковими (табл. 2).

**Економічна ефективність вирощування цукрових буряків за різними технологіями
(За даними Вінницької державної сільськогосподарської дослідної станції, 1999-2000 рр.)**

Технології	Урожайність, ц/га	Витрати праці, люд. год.	При існуючій оплаті праці		При перспективній оплаті праці (5 дол. за 1 люд.год.)	
			Прибуток, дол./га	Рентабельність, %	Прибуток, дол./га	Рентабельність, %
Індустріальна українська	450	42	475	70	274	31
Індустріальна зарубіжна	415	34	345	50	181	21
Інтегрована українська	400	145	535	110	-159	-73
Екстенсивна	250	415	470	270	-1530	-73

Отже, беручи до уваги соціально-економічні аспекти, а також з огляду на світовий та власний досвід 80-х років минулого сторіччя слід вважати, що перехід на високоіндустріальні технології в буряківництві неминучий, що в свою чергу вимагає освоєння високоефективних програм захисту посівів від бур'янів.

Прийнято вважати, що основою в системі боротьби з бур'янами в даних технологіях вирощування цукрових буряків є агротехніка. Проте без застосування високоефективних програм хімічного захисту буряків від бур'янів обійтися неможливо. Можливості хімічних програм захисту значно розширилися у зв'язку з появою на ринку препаратів гербіциду Бетанал-прогрес ОФ фірми "Авентіс". Порівняно зі своїми попередниками (Бетанал, 1968; Бетанал АМ, 1975, Бетанал Тандем, 1987; Бетанал-прогрес АМ, 1993) нова більш концентрована формуляція (27,4%) Бетаналу-прогрес ОФ (БПОФ), як свідчать результати польових випробувань, дозволяє при невисоких гектарних витратах контролювати більш широкий спектр двосім'ядольних бур'янів, включаючи такі проблемні бур'яни, як підмареник чіпкий та гірчаки. Польові дослідження і практика свідчать, що систематичне застосування бетаналів (попередник БПОФ) обумовлює значний розвиток і домінування в бур'яновому ценозі видів гірчаків, особливо розлогого. Тому при застосуванні посходових програм з даними видами бетаналів необхідно вводити інші препарати: Карібу, Голтікс, Пірамін. До речі, варто відмітити, що гербіцидні композиції Бетаналу АМ або Бетаналу-прогрес АМ з Карібу дозволяють знищити більш ніж 90% двосім'ядольних бур'янів, в т. ч. 96% гірчака розлогого (табл. 3).

Таблиця 3

**Агроекономічна ефективність програм захисту цукрових буряків від бур'янів
(За даними Вінницької ДСГДС, 2000 р)**

Програми захисту	Знищено бур'янів, %	Урожай- ність, ц/га	Збір цукру, ц/га	Виробничі витрати, грн/га	Прибуток, грн/га
Контроль — без гербіцидів, механізованих обробітків, ручної праці	0,0	178,0	27,8	3 000,0	-526,0
Грунтові гербіциди + механізовані обробітки + ручні прополки	95,1	558,0	87,6	3 440,0	4 316,0
Двократне внесення Бетаналу АМ+Карібу. Додатково — Пантера+Лонтрел	98,0	551,0	87,0	3 370,0	4 289,0
Трикратне внесення Бетаналу-прогрес ОФ. Додатково — Центуріон+Лонтрел	97,5	579,0	90,9	3 690,0	4 358,0

Класична схема застосування Бетаналу-прогрес ОФ в посходовий період передбачає трикратне внесення в дозі 1 л/га у міру появи сходів двосім'ядольних бур'янів у фазу сім'ядолей — першої пари справжніх листків у бур'янів. При наявності в посівах злакових бур'янів можливі бакові суміші з грамініцидами типу Пантера, Центуріон тощо; видів осотів — Лонтрелом. Вказана програма захисту в польових дослідях Вінницької ДСГДС (табл. 3) дозволила знищити 97,5% бур'янів, забезпечити передумови одержання 579 ц/га цукрових буряків. Збір цукру при цьому склав 90,9 ц/га. Порівняно з абсолютним контролем (без гербіцидів, механізованих обробітків та ручної праці) приріст врожайності склав 410 ц/га, збір цукру — 63,1 ц/га. Даний варіант захисту посівів цукрових буряків мав помітні переваги порівняно з варіантом, в якому застосовували ґрунтові гербіциди в комплексі з механізованими обробітками ґрунту та ручною працею, як в плані продуктивності, так і за прибутковістю. В цілому технологія вирощування цукрових буряків, яка передбачала посходову програму захисту, побудовану на основі кількарізкового внесення гербіциду Бетанал-прогрес ОФ, дозволила одержати найбільшу масу прибутку — 4358 грн/га навіть за сьогоднішньої дешевизни робочої сили.

Різноманітність польових, погодних, організаційних ситуацій обумовлює застосування Бетаналу-прогрес ОФ також за іншими схемами. Наприклад, на фоні ґрунтових гербіцидів можливе одно- чи двократне внесення з нормою застосування 1,5-2 л/га. Підвищені дози внесення Бетаналу виправдані при запізненні з внесенням, коли бур'яни набули вікової стійкості. Це підтверджується не тільки дослідженнями, але й

практикою. Так, через об'єктивні причини (заморозки в період появи сходів культури і бур'янів) подібна ситуація склалася на площі 90 га у відділку с. Вербівка агрофірми "Сімекс-агро" Липовецького району весною 2000 року. Заморозки, які спостерігалися у першій декаді травня, не дозволили своєчасно внести посходові гербіциди. В середині травня, з настанням сприятливої помірно теплої погоди, коли культурні рослини подолали стрес, двосім'ядольні бур'яни (понад 100 шт. на 1 м²), серед них масово — гірчак розлогий, знаходилися в фазі 2-3 пар справжніх листків, пирій повзучий мав висоту 12-17 см, була внесена гербіцидна композиція: Бетанал-прогрес ОФ+Пантера (2+2 л/га). Така програма дозволила знищити 98% бур'янів, уникнути застосування ручної праці, створити передумови формування близько 370 ц/га цукрових буряків. При цьому слід відмітити важливий психологічний момент, який передував прийняттю рішення про доцільність застосування такої програми. Сильна забур'яненість посівів пирієм повзучим, двосім'ядольними бур'янами, зокрема гірчаком розлогим, пригнічення культурних рослин низькими температурами, пошкодженість шкідниками спонукала ряд керівників і спеціалістів до прийняття рішень про пересів плантацій

Проте уважне вивчення ситуації науковцями Вінницької ДСГДС, їх досвід дозволили переконати керівництво агрофірми прийняти єдине правильне рішення, що в кінцевому результаті забезпечило успіх усієї справи. Приведений факт говорить про те, що високі технології потребують відповідно наукового супроводження. Тому майбутнє вітчизняного буряківництва тісно пов'язане з високоіндустріальними технологіями, які максимально обмежують застосування ручної праці на догляді, і базується на використанні високоефективних наукомістких засобів виробництва, зокрема програм захисту посівів від бур'янів з використанням гербіцидів останнього покоління, до яких належить Бетанал-прогрес ОФ.

Романенко М. М.,
заступник директора Вінницької ДСГДС,
кандидат с/г наук.

ЧИМ КРАЩЕ ПРОТРУЇТИ НАСІННЯ?

Постійна наявність збудників хвороб в ґрунті, насінні та післяжнивних рештках, їх висока потенційна шкідливість при вирощуванні зернових культур спонукали до надання методу протруєння насіння статусу обов'язкового захисного заходу. Він має значні переваги над іншими методами за ефективністю проти всіх насінневих інфекцій, зручністю, екологічною безпечністю та економічними вигодами, а проти окремих, головним чином сажкових, — єдино можливий. Слід зазначити, що у разі сівби непротруєним насінням недобір урожаю (залежно від хвороб, особливостей сорту, зони та інших факторів) сягає: на озимій пшениці 3,2-8 ц/га, озимому ячменю — 3,7-5,5 ц/га, житі — 4,0-6,3 ц/га, яром ячменю — 2,8-10,3 ц/га, кукурудзі — 5,8 — 14,5 ц/га, а при епіфітотійному поширенні хвороб втрати від них ще більші.

На жаль, останніми роками у зв'язку з низьким матеріально-технічним і фінансовим забезпеченням служби захисту рослин значно посилюється ураження посівів хворобами, особливо сажковими та кореневими гнилями. Ці обставини спонукають посилити увагу до підвищення ефективності і раціонального застосування такого заходу, як протруєння насіння.

Сучасний асортимент протруйників насіння зернових культур, дозволених для використання, досить широкий. Більшість з них — системні, широкого спектру дії. Вони знезаражують насіння від внутрішньої і поверхневої інфекції, захищають від ґрунтової та аерогенної інфекції проростки і молоді рослини протягом 1-1,5 місяця після сівби. Кожному препарату властиві певні спектр і рівень захисної спроможності. Ці властивості покладені в основу диференційованого вибору протруйників у відповідності з фітосанітарним станом насіння і ґрунту поля, на якому розміщуються посіви.

У зв'язку зі сприятливими погодними умовами в минулому році для поширення та розвитку багатьох хвороб, і особливо — сажкових, інфекційний запас патогенів у ґрунті і на насінні досить високий, тому в 2001 році прогнозується інтенсивне зараження посівів зернових культур хворобами у весняно-літній період та їх негативний вплив на формування врожаю зерна.

Які ж протруйники і в яких випадках використовувати? Якщо необхідно вирішити питання боротьби з комплексом хвороб зернових колосових культур (кореневі гнилі, види сажок, хвороба листя), слід застосовувати системні протруйники широкого спектру дії. Це такі як Вітавакс 200 ФФ, 24% в.с.к — 2,5-3,0 л/т, Байтан-універсал, 19,5% з.п. — 2,0 кг/т, Сістан, 40% з.п. — 0,3 кг/т, Вінцит, 5% с.к. — 2,0 л/т,

Паноктін-тоталь, 32,5% с.к. — 1,5 л/т, Бенлат, 50% з.п. — 2,5-3,0 кг/т, Фуизазол, 50% з.п. — 2,5-3,0 кг/т. Для того, щоб зберегти низьку ціну протруєння і підвищити його ефективність проти корневих гнилей, слід використовувати такий протруйник, як Раксіл 6% т.к.с. з нормою витрати 0,4 л/т. При цьому до робочого розчину протруйника потрібно додати стимулятор росту Емістим С — 10 мл/т. Використання цього стимулятора росту (Емістим С) в суміші з протруйником сприяє підвищенню енергії проростання насіння при посушливих умовах весни.

Для захисту рослин гороху від корневих гнилей та інших хвороб насіння протрують Вітаваксом 200 ФФ, 34% в.с.к. — 2,5 л/т, Фундазолом 50% з.п. — 3 кг/т. Застосування Фундазолу варто поєднувати з нанесенням на насіння стимуляторів росту, що дасть змогу знизити норму його витрати. Проте такий захід слід впроваджувати, проконсультувавшись з науковцями лабораторії захисту рослин Вінницької ДСГДС за адресою: с. Агрономічне Вінницького району або зателефонувавши за номерами 39-42-36, 39-46-73.

Проти легочої та пухирчатої сажок, пліснявіння насіння, корневих і стеблових гнилей насіння кукурудзи протрують Вітаваксом 200 ФФ, 34% в.с.к. — 2,5-3,0 л/т, Максисом 025, 2,5% т.к.с. 1 л/т, Премісом 2,5 т.к.с. 1-2 л/т з витратою води в кількості 5 літрів на 1 тону насіння.

В боротьбі із сажкою, кореневими гнилями проса насіння культури обробляють Бенлатом 50% з.п. — 2 кг/т, Вітаваксом 75% з.п. — 2 кг/т.

Знезаражувати насіння можна завчасно (за 2-3 тижні до сівби) і безпосередньо перед сівбою. При використанні системних препаратів це краще робити ближче до дня висіву, бо їх захисна дія починає проявлятися тільки в процесі проростання насіння і росту міцелію патогену.

Отже, у цілому проблему захисту культур від хвороб на початкових фазах росту та розвитку хвороб можна успішно розв'язувати за допомогою зареєстрованих протруйників, але при умові диференційованого їх застосування в залежності від прогнозованого поширення і розвитку хвороб відповідно до типу патогену, та дотримання рекомендованої норми витрати і обґрунтованих поєднань з мікроелементами та стимуляторами росту.

Швец Д.Г.,
зав. лабораторією захисту
рослин Вінницької ДСГДС,
Гоменюк М.О.,
ст. науковий співробітник.

УВАГУ МАЙБУТНЬОМУ УРОЖАЮ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

Велике значення в отриманні високого щогорічного урожаю зерна озимої пшениці матиме ефективний догляд за посівами в весняно-літній період, особливо проведення вчасних і якісних заходів боротьби з шкочинними організмами.

Щогорічна весна, за прогнозом, має бути ранньою, а значить, зтяжною. За таких обставин будуть сприятливими умови для росту і розвитку бур'янів. Тому вже зараз слід подумати про придбання гербіцидів, попередньо обстеживши всі посіви на засміченість зимуючими бур'янами і визначивши їх видовий та кількісний склад. Виходячи з результатів обстежень, агрономам сільгоспідприємств потрібно виробити грамотну тактику хімічних обробок проти бур'янів, оцінити конкурентні можливості рослин культури, доцільність придбання гербіцидів різного призначення.

Застосовувати гербіциди необхідно в першу чергу на тих площах, де кількість бур'янів складає 15-25 шт. на м² і більше, розпочинати обприскування при температурі не нижче 15° тепла і тільки у фазу кушіння — початку виходу в трубку, за винятком гербіцидів Гранстар, Гроділ, Гроділ-ультра, які використовують, починаючи з фази 2-3 листків до фази виходу прапорцевого листка і при температурі +7 -10°С.

При засміченості посівів редькою дикою, талабаном, грициками, гірчицею польовою, суріпицею звичайною і іншими двосім'ядольними бур'янами використовують аміну сіль 2,4-Д, 50% в.р. — 0,9-1,7 л, Агрітокс, 50% в.р. — 1,0-1,5 л, Дезормон, 60% в.р. — 0,8-1,4 л/га.

Щоб знищити на посівах пшениці бур'яни, стійкі до препаратів групи 2,4-Д (ромашка непахуча, підмаренник чіпкий, фіалка польова, синяк звичайний, волошка снія, зірочник середній та інші), застосовують Діален С 40% в.р. — 1,9-2,5 л, Гранстар 75% в.г. — 20-25 г, Гроділ 75% в.г. — 20 г, Ковбой 40% в.р. — 120-190 мл, Крос 16,4% в.р. — 100-150 мл, Лінтур 70% в.г. — 150 г, Гроділ ультра 62,5% в.г. — 150 г на 1 гектар.

У зв'язку з несприятливими умовами перезимівлі посівів озимої пшениці (часті перепади температури, відлиги) рослини вийдуть з зими виснаженими та ослабленими, за таких умов у весняно-літній період надзвичайно важливе господарське значення матиме боротьба з хворобами, насамперед на посівах ранніх строків сівби, загушених, та на тих площах, де попередниками є стерньові. Саме на таких посівах значно шкочитимуть кореневі гнилі, борошнеста роса, іржасті та сажкові хвороби.

У фазу кушіння — виходу в трубку при розвитку борошнистої роси і бурої іржі (в межах 1%) посіви озимої пшениці обприскують Тілтом 25% к.е. — 0,5 л, Тілтом-Преміум 37,5% з.п. — 0,33 кг, Байлетоном 25% з.п. — 0,5 кг, Рексом 49,7% к.е. — 0,4-0,6 л, Танго 50% к.е. — 0,5-0,75 л/га, проти борошнистої роси та корневих гнилей — Фундазолом, 50% з.п. 0,5-0,6 кг, Бенлатом 50% з.п. — 0,5-0,6 кг, Дерозалом 50% к.е. — 0,5 л/га.

У весняний період на посівах зі стерньовими попередниками, згідно з прогнозом, шкочитимуть личинки злакових мух, попелиць інші шкідники. Для боротьби з ними слід використовувати Б1-58 — новий, 40% к.е. — 0,5-1,0 л/га, або інші інсектициди системної дії (Шерпа 5% к.е., Арриво 25% к.е., Карате 5% к.е. — 0,2 л, Деціс 2,5% к.е. — 0,5 л, Золон 35% к.е., — 1,5-2 л/га).

Згідно з даними довгострокового метеопрогнозу кількість опадів у червні перевищуватиме місячну норму, а це свідчить про те, що при помірній теплій дощовій погоді в період цвітіння і формування зерна такі погодні умови сприятимуть посиленому розвитку хвороб листя — борошнистої роси, септоріозу, бурої іржі, а також хвороб колосу — фузаріозу, септоріозу, оливковій плісені та інших. Проти комплексу хвороб в цей період вегетації озимої пшениці слід використовувати: проти борошнистої роси, бурої іржі, септоріозу — Тілт 25% к.е. — 0,5 л, Корбел 75% к.е. — 0,5-1,0 л, Арчер 42,5% к.е. — 1,0 л, Рекс 49,7% к.е. — 0,4-0,6 л, Танго 50% к.е. — 0,8-1,0 л; проти хвороб листя та колосу — Альто 40% к.с. — 0,2 л, Фолікур 25% к.е. — 1,0 л, Фолікур БТ 22,5% к.е. — 1,0-1,25 л, Фалькон 46% к.е. — 0,6 л на один гектар посіву.

Найбільшої ефективності в боротьбі з вищеназваними хворобами досягають при застосуванні бакових сумішей фунгіцидів, а також їх поєднань з макро- та мікроелементами і стимуляторами росту.

Доцільність проведення обробок пестицидами слід визначити на основі детальної оцінки фітосанітарного стану та економічних порогів шкочинності.

М. О. Гоменок,
ст. науковий співробітник лабораторії захисту рослин.

НАУКОВО-ВИРОБНИЧІЙ ДОРАДЧИЙ ЦЕНТР «СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР» ВІННИЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ С/Г ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ

- ✧ сучасні ресурсозберігаючі технології та інші новітні розробки в землеробстві, виробництві продукції рослинництва і тваринництва;
- ✧ програми ресурсо-технологічного забезпечення виробництва рослинницької і тваринницької продукції;
- ✧ консультативні послуги щодо реформування сільськогосподарських підприємств, приватизації землі та майна, розвитку реформованих аграрних підприємств;
- ✧ високоякісне насіння сільськогосподарських культур, саджанців плодкових і ягідних культур, наукове супроводження вирощування насіння та тваринницької продукції, зернових, зернобобових і технічних культур;
- ✧ племінне поголів'я сільськогосподарських тварин;
- ✧ інформація про результати біржових торгів, випуск сільськогосподарської техніки, наявність запасних частин, засобів захисту рослин на підприємствах та в організаціях України;
- ✧ постійно діючий тренінг-навчання керівників і спеціалістів агроформувань, фермерів, сільськогосподарських підприємств ринкових методів господарювання.

СТАН ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ВІННИЧЧИНИ В 2000 РОЦІ

(Закінчення. Початок на 2-ій стор.)

становить 6,7% експорту до країн ЄС і 38,7% експорту товарної групи, з них 78,1% експорту до Нідерландів, 3,4% — до Німеччини, 33,2% — до Франції;

— шкіряна сировина — вартістю 1,3 млн дол., що становить 3,6% експорту до країн ЄС і 81,9% експорту товарної групи, з них 86,6% — до Італії;

— білкові речовини — вартістю 1,3 млн дол., що становить 3,6% експорту до країн ЄС і 58% експорту товарної групи, з них 14,9% — до Нідерландів, 4,6% — до Німеччини;

— деревина та вироби з неї — вартістю 0,9 млн дол., що становить 2,5% експорту до країн ЄС і 25,1% експорту товарної групи. Дану продукцію поставляли у 8 країн ЄС: Великобританію — на 64,68 тис. дол., Грецію — на 111,37 тис. дол., Іспанію — на 181,10 тис. дол., Італію — на 108,75 тис. дол., Нідерланди — на 37,32 тис. дол., Німеччину — на 345,91 тис. дол., Португалію — на 21,63 тис. дол., Францію — на 58,34 тис. дол.;

— алюміній та вироби з нього — вартістю 0,6 млн дол., що становить 1,7% експорту до країн ЄС і 9,7% експорту товарної групи, з них в Австрію — на суму 226,0 тис. дол., Німеччину — на суму 384,6 тис. дол.

Готова продукція експортується в незначній товарній номенклатурі:

— продукти переробки овочів — вартістю 6,2 млн дол., що становить 17,4% експорту до країн ЄС і 84,5% експорту товарної групи. Найбільшими споживачами цих товарів є Австрія — на суму 5,5 млн дол., Німеччина — на суму 0,6 млн дол.;

— продукція машинобудівної промисловості — вартістю 151,2 тис. дол., що становить лише 0,4% експорту до країн ЄС;

— одяг текстильний — вартістю в 18,9 млн дол., що становить 52,9% експорту до країн ЄС і 65,9% експорту товарної групи.

В цілому в товарній структурі експорту до країн ЄС в 2000 році готова продукція складала 82,5%.

У товарній номенклатурі імпорту товарів з країн ЄС 30,3% займають сировинні та комплектуючі матеріали, необхідні для виготовлення готової продукції за давальницькою схемою.

Імпорт готової продукції машино- і приладобудування складає 45,7% вартістю в 16,8 млн дол. Серед них значні імпорتنі надходження здійснені:

— машин і обладнання — вартістю в 10,0 млн дол., що становить 27,4% імпорту з країн ЄС і 67% імпорту товарної групи. Основні поставки були здійснені із Австрії — на 6,0 млн дол., Німеччини — на 1,9 млн дол., Люксембургу — на 1,4 млн дол.;

— засобів наземного транспорту — вартістю 5,6 млн дол., що становить 15,2% імпорту із країн ЄС і 63,6% імпорту товарної групи, в тому числі із Німеччини — 5,3 млн дол.

Імпорт сільськогосподарської продукції з країн ЄС склав 4,13%, його вартість — 1,5 млн дол., у тому числі:

— продуктів споживання — 1,2 млн дол., серед них тих, що не можуть вирощуватись в Україні через кліматичні умови, — лише 12,7 тис. дол. (1,1%),

— сільськогосподарської сировини — 0,3 млн дол.

У переліку продуктів споживання, яких в достатній кількості виробляється на Вінниччині і на які витрачені валютні кошти:

— м'ясо і субпродукти — 0,5 млн дол., або ½ імпортних поставок цієї товарної групи. Значні поставки

були здійснені з Австрії — на 0,3 млн дол.;

— жири, масло і олія тваринного та рослинного походження — 0,3 млн дол., або ½ поставок цієї товарної групи (в основному з Нідерландів);

— продуктів переробки плодів та овочів — 0,3 млн дол., або 22%, товарної групи. Імпортні надходження були із 7 країн, проте основна маса з Австрії — на 0,2 млн дол.

Із 12 країн ЄС імпортується фармацевтична продукція, обсяги якої в 2000 році склали 1,5 млн дол., що становить 4,1% обсягу імпорту з країн ЄС і 78,9% обсягів імпорту цієї групи товарів. Основні надходження здійснюються з Німеччини — на 0,5 млн дол., Франції — на 0,3 млн дол., Нідерландів — на 0,17 млн дол., Австрії і Великобританії — по 0,15 млн дол.

У цілому в товарній структурі імпорту товарів з країн ЄС готова продукція займає 63,8%.

СПІВРОБІТНИЦТВО З КРАЇНАМИ NAFTA

Для підприємств Вінниччини зовнішньоторговельні операції з цим економічним угрупованням мають досить важливе значення, адже дві країни — США і Канада — не тільки відносяться до індустріально розвинутих країн, але й входять до групи країн великої сімки.

Обсяги зовнішньої торгівлі товарами з країнами NAFTA в 2000 році склали 15,8 млн дол., що на 5,1 млн дол. більше, ніж у 1999 році, або зросли на 47,7%. В загальному товарообороті області обсяги зовнішньої торгівлі з країнами NAFTA займають 6,8%.

Експорт товарів у 2000 році становив 8,6 млн дол., що більше проти 1999 року на 3,4 млн дол., або зріс на 65,4%.

Імпорт з країн NAFTA зріс на 30,9% і становить 7,2 млн дол.

Позитивне сальдо в зовнішній торгівлі за 2000 рік — 1,4 млн дол.

У структурі експортно-імпортних операцій з країнами NAFTA експорт давальницької продукції займає 44,9%, імпорт давальницької сировини — 29,7%, за договорами купівлі-продажу — 25,4%. Бартерні операції відсутні.

СПІВРОБІТНИЦТВО ЗІ СПОЛУЧЕНИМИ ШТАТАМИ АМЕРИКИ

В зовнішній торгівлі Вінниччини США посідають третє місце.

Зовнішньоторговельний оборот з США в 2000 році становив 15,7 млн дол., в тому числі: експорт — 8,6 млн дол., імпорт — 7,1 млн дол.

Позитивне сальдо становить 1,5 млн дол.

У зовнішньоторговельному обороті Вінниччини з країнами великої сімки США займають 23,4% і є другими після Німеччини.

У структурі експортно-імпортних операцій обсяги за давальницькою схемою становлять 11,8 млн дол., що складає 75,1% обсягів зовнішньої торгівлі з США. За угодами купівлі-продажу обсяги становлять 3,9 млн дол., в тому числі: експорт — 1,5 млн дол., імпорт — 2,4 млн дол. У товарній структурі експорту сільськогосподарська продукція і товари її переробки вартістю 0,7 млн дол. займають 4,4%, в тому числі зерно — 193,4 тис. дол. і олійне насіння — 104,1 тис. дол.

У структурі імпорту, крім давальницької сировини, товари хімічної промисловості займають 3,2% вартістю 448,9 тис. дол.; машини і обладнання, прилади — 1,9% вартістю 332,9 тис. дол., різні готові вироби — 1,9% вартістю 342,3 тис. дол.

Матеріали надані управлінням зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності Вінницької облдержадміністрації

ОПТИМІЗМУ ВІННИЦЬКІ МИТНИКИ НЕ ВТРАЧАЮТЬ

Захист економічних інтересів держави та сприяння розвиткові зовнішньоекономічної діяльності — ось два основні завдання, що стоять перед митниками країни. Їх успішно, хоча і з труднощами об'єктивного характеру, вирішують наші земляки

— Володимире В'ячеславовичу, яке місце у митній системі України посідає Вінницька митниця?

— На ваше запитання відповім моєю цифрою. За 2000 рік до держбюджету країни ми перерахували митних платежів на суму 80 914 тисяч гривень, це півтора відсотка від загальних надходжень по Держмитслужбі. 13 відсотків склали податки, стягнені під час митного оформлення автомобілів, ввезених на територію України громадянами (серед митниць країни ця частка — найбільша).

Внесок нашого колективу до держбюджету такий, як Хмельницької, Кельменецької, Могилів-Подільської та Тернопільської митниць разом узятих.

Тож наголошу на тому, що основним мірилом роботи митників є забезпечення реальних і стабільних надходжень до державної скарбниці.

На підставі чинного законодавства митна служба України минулого року спрямувала до держбюджету 9 мільярдів 20 мільйонів гривень. Це складає 30,4 відсотка від його загального фонду. Не так давно — у 1995 році — цей показник становив лише 2,8 відсотка, а в 1997-му — 17,1.

І вже цього року наш колектив поповнив держбюджет більш ніж 18 мільйонами гривень. Одне слово, впродовж тривалого часу Вінницька митниця — у першій десятці кращих в Україні.

— Скільки декларацій за добу, як правило, оформляється у вашій службі?

— В середньому — вісімдесят. У зоні діяльності Вінницької митниці працюють підприємства — декларанти власної продукції, а також митні брокери, які мають ліцензію на даний вид діяльності (згідно з Положенням про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору, затвердженого Наказом Державної митної служби України (ДМСУ) від 22 липня 1997 року за номером 730). Найактивніше ми співпрацюємо з такими підприємствами, як “Укртраст-Вінниця”, “Агрохімцентр”, “ALFA”, “Торговий дім “Ел-Тур”, “Вінницязовнішнотранс”, “Лазурит”, Український енергетичний консорціум, Вінницька торгово-промислова палата, та рядом інших.

Для узагальнення інформації в

— представники цієї шанованої, порівняно молоді в Україні професії. Про роботу Вінницької митниці кореспондент “Ділових зв'язків” попросив розповісти її керівника, державного радника митної служби III рангу В.В. Сидорука.

ДМСУ створена центральна база даних, до якої засобами супутникового зв'язку надходить інформація про митні оформлення з усіх митниць та пунктів пропуску.

— У багатьох областях України минулого року було реорганізовано митні служби. Чи торкнулись зміни вашої організації?

— Вінницька митниця підпорядкована Подільській регіональній митниці (м. Хмельницький), до складу якої входять ще й Могилів-Подільська, Тернопільська, Кельменецька та Ва-

дул-Сиретська.

На виконання Указу Президента України від 11 лютого 2000 року за номером 207/2000 “Про вдосконалення діяльності державних органів, роботи державних службовців та підвищення ефективності використання бюджетних коштів” минулого року наказом голови ДМСУ проведено реорганізацію структурних митних органів, ліквідацію та зменшення окремих митниць і митних постів.

І хоча показники нашої роботи досить високі, ці зміни торкнулись і Вінницької митниці.

Штатна чисельність зменшилась на десять одиниць, у тому числі ліквідовано Жмеринський митний пост.

— Наскільки важко сьогодні працювати митником?

— Якщо хтось думає, що професія митника легка, то він помиляється. Митник — державний службовець, а звідси і вимоги до нього — особливі. На роботу до нас приймаємо осіб, які мають вищу освіту, перевагу надаємо юристам та економістам. Аби стати митником, майбутній працівник долає, так би мовити, три етапи підготовки, кожний тривалістю два місяці. Під керівництвом наставника людина проходить

ознайомчий період зі службою, вивчає нормативні документи, потім оволодіває знаннями у Хмельницькому або Київському навчальних центрах. Там вивчає основи митної справи та інші нормативні документи, які регламентують роботу митника. І нарешті — стажування та атестація на право самостійної роботи. Такий шлях долає кожний оперативний працівник.

На цьому не закінчується процес професійного становлення. У всіх структурних підрозділах митниці проводиться фахове навчання згідно з планом, затвердженому начальником митниці. Вивчаються зміни у митному законодавстві, розглядаються складні, нестандартні ситуації.

Бути постійно у теоретично-практичній формі, не відставати від вимог, які диктує життя, — це невід'ємна аксіома успіху у виконанні поставлених завдань.

Три роки тому розпочала роботу з підготовки фахівців Академія митної служби України у Дніпропетровську. В 2002 році відбудеться перший випуск спеціалістів. За направленням нашої організації десять курсантів навчаються у цьому закладі.

— Які особливості роботи Вінницької митниці?

— Вони полягають у тому, що наша митниця має статус внутрішньої. Тут відбувається митне оформлення вантажів, товарів чи предметів, здійснюються митні платежі. У нас немає міжнародних пунктів пропуску, немає кордону.

Був створений митний пост Вінницького аеропорту, який мав стати міжнародним пунктом пропуску. Проте аеропорт не зміг зареєструватись як міжнародний, і митний пост ліквідували.

— З ким плідно співпрацюєте: з державними чи приватними організаціями? Як вирішуються спірні питання, якщо такі виникають?

— Далеко не на повну потужність, на жаль, працює промисловість області, тому зменшується кількість учасників зовнішньоекономічної діяльності, скорочується експорт продукції та збільшується імпорт (порівняно з 1999 роком відповідно на 1 та 24 відсотки). Тож приватних, спільних та інших підприємств у цій сфері бізнесу стає дедалі більше, ніж державних.

Учасникам ЗЕД створена можливість для спілкування з керівним складом митниці задля вирішення службових питань.

Протягом останніх двох років у нас діє новий підрозділ — сектор власної безпеки. Його основним завданням є захист посадових осіб та членів їх сімей від будь-яких посягань, що пов'язані зі службовою діяльністю працівників митниці, попередженням фактів корупції та зловживань.

Сектор власної безпеки розглядає також скарги громадян.

Кожен з них може скористатись телефоном довіри митниці: 35-70-63, щоб повідомити про будь-які конфліктні ситуації або непорозуміння. Є можливість і особисто звертатись до працівників сектору власної безпеки митниці за адресою: вул. Гоголя, 30, кабінет номер 1.

— З якими порушеннями найбільше доводиться стикатись і як ви сприяєте зменшенню їх кількості?

— Найчастіше маємо справу з порушеннями зобов'язань фізичними особами щодо вивезення транспортних засобів за межі митної території

України в зазначений термін. За їх фактом у 2000 році заведено близько 2,5 тисячі адміністративних справ.

Передбачається, що потік даних порушень до квітня нинішнього року буде зростати. Так, лише за два місяці 2001 року взято до провадження майже тисячу адміністративних справ, що стосуються транспортних засобів та їх реалізації на користь держави.

Кримінальних справ по контрабанді порушено всього три.

— Чи є випадки, коли, так би мовити, з подачі митників суд притягнув порушників до кримінальної відповідальності?

— Говорити про це поки що рано, оскільки не вирішено питання надання митникам права на оперативно-розшукову діяльність, що майже унеможливило проведення повноцінних розслідувань у справах з контрабандою. Коли ж у нас є така інформація, передаємо її іншим правоохоронним органам. При цьому втрачаються ефективність нашої роботи і час.

Працівники митниці активно протистоять злочинності у сфері зовнішньоекономічної діяльності, виконуючи правоохоронні функції у межах своєї компетенції. Але сьогодні потребує активізації роботи щодо протидії контрабанді, перекриття каналів її ввезення, значного поліпшення аналітичної

роботи, поглибленого вивчення товаросупровідних документів, удосконалення організаційної структури підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, зміцнення взаємодії з правоохоронними органами.

Стратегічне значення для митниці має реалізація затвердженої Кабінетом Міністрів України 26 жовтня 2000 року Програми протидії контрабанді та реалізації на внутрішньому ринку незаконно ввезених товарів на 2000-2001 роки.

— Які плани маєте стосовно вдосконалення роботи митної служби

області?

— Минулий рік для митниці був нелегким. Багато із задуманого так і не вдалось втілити у життя. Всупереч нашим сподіванням новий Митний кодекс України так і не був затверджений Верховною Радою, хоча різними коридорами нашого парламенту проєкт цього вкрай необхідного державі законодавчого акта "гуляє" вже четвертий рік (з 15 серпня 1997 року).

Не збулись мрії митників про підвищення зарплати та соціального забезпечення, які на сьогодні не відповідають вимогам статті 162 Митного кодексу України та пунктові 7 Указу Президента України від 23 березня 1998 року.

Навіть відмінено безкоштовний проїзд у міському електротранспорті працівникам митниці при виконанні державних службових обов'язків.

Попереду на митників чекає вкрай потрібна державі відповідальна робота по захисту національних інтересів Вітчизни. Незважаючи на всі негаразди, ми не втрачаємо оптимізму. Шукаємо інше, більш пристосоване для митних справ приміщення, підвищуємо відповідальність працівників як державних службовців, створюємо надійну систему зв'язку, автоматизуємо виробництво. Одне слово, працюємо.

На фото: будні Вінницької митниці.

Свідоцтво про державну реєстрацію
ВЦ № 289

**Засновник —
Вінницька
торгово-промислова палата**

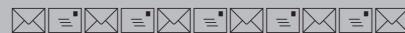
Президент
О.М.Дідик

Вице-президент
С.В.Липкань

Редактор газети
Т.С.Подмайстрович

Набір, верстка і дизайн —
відділ ЗЕЗ та перекладів,
центр комп'ютерних
технологій

Тираж 1000 екз.
Віддруковано
у ВАТ "Вінницька
обласна друкарня"

**Наша адреса:
Україна, 21100,
м. Вінниця,
вул. Соборна, 67.
Вінницька ТПП**

**Тел./факс:
(0432) 52-03-54**

**E-Mail: cci@cci.vinnica.ua
http://www.cci.vinnica.ua/**

За достовірність наведених фактів відповідають автори і рекламодавці

МІЖНАРОДНІ ВИСТАВКИ, ЗАПЛАНОВАНІ ДО ПРОВЕДЕННЯ В І ПІВРІЧЧІ 2001 РОКУ

Дата	Назва заходу	Тематика	Організатор, місце пров.
15-17 травня 22-24 травня 5-7 червня	TBS-Total Building Servces London International Wine Fair Environmental Technology	Велика Британія Будівництво Вино-горілчані вироби Захист навколишнього середовища	м. Лондон м. Лондон м. Бірмінгем
20-24 квітня 9-12 травня 17-29 травня	"ЕхроFood" "Simas" Міжнародний ярмарок рибної промисловості	Італійська Республіка Харчова промисловість Машино- та приладобудування	м. Мілан м. Болонья м. Акона
15-18 травня 23-26 травня 23-26 травня 5-8 червня 10-12 червня	"KINE'2001" "Консумер-Експо-Казахстан" "Фуд-Експо'2001" "Kitel'2001" "Караоткел'2001"	Республіка Казахстан Охорона здоров'я та медицина Товари широкого вжитку Продукти харчування Телекомунікації, комп'ютерні технології Малий і середній бізнес	м. Астана м. Астана м. Астана м. Астана м. Астана
3-5 травня 2-4 червня 12-14 червня	Canadian International Automotive Show Toronto International Home Furnishing Show Inter Can/Calgary Oil&Gas Trade Show	Канада Автомобільна продукція Меблі та аксесуари для житлових приміщень Нафта, газ, пальне	м. Торонто м. Торонто м. Калгарі
24-26 квітня 29 травня – 1 червня	Міжнародна виставка с/г продукції, харчового обладнання та технологій Міжнародна виставка електро- енергетичного обладнання	Китайська Народна Республіка	м. Пекін м. Ухань
29 квітня – 1 травня 29 квітня - 1 травня 29 квітня – 1 травня 29 квітня – 1 травня 11-12 травня 11-12 травня 24-27 травня 24-27 травня	"Baltrest'2001" "Boat Show" "Hobus'2001" "Sveiks un Vesels" "Transport un Logistika Riga'2001" "Noliktava" "Riga Beer" "Riga Gastro"	Латвійська Республіка Усе для відпочинку і спорту Човни, яхти, приладдя для водного спорту та рибальства. Відпочинок та індустрія розваг Фармакологічні та медичні технології, реабілітація, краса і здоров'я Транспорт, комунікації, логістика Склади та складські приміщення Пиво і пивні технології Обладнання для закладів громадського харчування, готелів	м. Рига м. Рига м. Рига м. Рига м. Рига м. Рига м. Рига м. Рига
Травень 8-10 червня	"Maja Ventspili" "Amatnieciba'2001"	Архітектура, інтер'єр, дизайн, будівельна техніка та матеріали Ремісничі вироби	м. Рига м. Рига
1-4 травня	"Агробалт"	Литовська Республіка Сільське господарство, харчова промисловість та упаковка	м. Вільнюс
24-26 квітня 24-26 квітня 24-26 квітня	"Bulk Storage & Transport" "Victam International" "Ecotech Europe"	Нідерланди Зберігання вантажів і транспортування Виробництво кормів для птахівництва і тваринництва Переробка відходів та охорона навколишнього середовища	м. Утрехт м. Утрехт м. Утрехт
16-20 травня 16-20 травня 31 травня – 3 червня	"Food & Drinks Food" "Packading Depot" "Holiday"	Республіка Молдова Продукти харчування, напої. Сировина. Технології, обладнання Упаковка і тара. Обладнання Туристичні та санаторно-курортні путівки	м. Кишинів м. Кишинів м. Кишинів

**Матеріали надані управлінням зовнішніх зносин та
зовнішньоекономічної діяльності Вінницької облдержадміністрації.**